

पाठः 6 - क्रियापद - मध्यम पुरुषः

I अधोलिखितानि पूरयत ।

धातु	आकवचन	द्विवचन	वहिवचन
स्था (तिष्ठ)	तिष्ठसि	तिष्ठथः	तिष्ठथ
प्रच्छ (पृच्छ)	पृच्छसि	पृच्छथः	पृच्छथ
स्मृ	स्मरसि	स्मरथः	स्मरथ
पच	पचसि	पचथः	पचथ
गर्ज	गर्जसि	गर्जथः	गर्जथ
ज्वल	ज्वलसि	ज्वलथः	ज्वलथ
नम	नमसि	नमथः	नमथ
दृश (पश्य)	पश्यसि	पश्यथः	पश्यथ
गो (गाय)	गायसि	गायथः	गायथ

II रिक्तस्थानानि पूरयत ।

- त्वं रोहिणीं खादसि ।
- युवां कुत्र गच्छथः ।
- यूयं पुस्तकं पठथ ।
- त्वं बालिका असि ।
- यूयं क्रीडथ

(2)

iii क्रियापदेन रिक्तस्थानानामि पूरयत ।

(i) त्वम् विद्यालयं गच्छसि ।

(ii) युवाम् हसथः ।

(iii) युवाम् भ्रमथः ।

(iv) यूयम् क्रीडथ ।

iv रेखाङ्कित पदानि शुद्धम् कृत्वा लिखत ।

(i) युवाम् पुस्तकं पठामः । पठथः

(ii) यूयं कार्यम् अकुर्व । कुरुथ

(iii) युवां कार्यम् करोसि । कुरुथः

(iv) त्वं कन्दुकेन क्रीडन्ति । क्रीडसि

(v) त्वं कुत्र गच्छति । गच्छसि

(vi) यूयम् विद्यालयं गच्छति । गच्छथ

क्रियापद - उत्तम पुरुषः

धातु	एकवचन	द्विवचन	बहुवचन
स्था (तिष्ठ)	तिष्ठामि	तिष्ठावः	तिष्ठामः
पृच्छ (पृच्छ)	पृच्छामि	पृच्छावः	पृच्छामः
स्मृ (स्मर)	स्मरामि	स्मरावः	स्मरामः
पच	पचामि	पचावः	पचामः
गर्ज	गर्जामि	गर्जावः	गर्जामः
ज्वल	ज्वलामि	ज्वलावः	ज्वलामः
नम	नमामि	नमावः	नमामः
दृश् (पश्य)	पश्यामि	पश्यावः	पश्यामः
ग (गाय)	गायामि	गायावः	गायामः
पत	पतामि	पतावः	पतामः
क्रन्द	क्रन्दामि	क्रन्दावः	क्रन्दामः

II कर्तृपदेन रिक्तस्थानानि पूरयत।

- (i) अहम् पठामि।
- (ii) आवाम् पत्रं लिखामः।
- (iii) वयम् गृहम् गच्छामः।
- (iv) आवाम् कुत्र अमावः।
- (v) अहम् गीतं गाथामि।

III रिक्तस्थानानि पूरयत।

- (i) अहम् धावामि। (धाव्)
- (ii) आवाम् हृषामः। (हृश्)
- (iii) वयम् पश्यामः। (दृश्)
- (iv) अहम् फलम् खादामि। (खाद्)
- (v) आवाम् वेदावः। (वद्)
- (vi) वयम् नमामः। (नम्)

IV अनुवादम् कुरुत।

- (i) अहम् क्रीडामि।
- (ii) आवाम् धावावः।
- (iii) वयम् चलावः।
- (iv) आवाम् स्मरावः।
- (v) वयम् पृच्छामः।

२ रेखाङ्कित पदानि शुद्धं कुरुत ।

- (i) अहं वशामः । वशामि
- (ii) वयं पाठं पठ्मी । पठामः
- (iii) आवां गच्छामि । गच्छावः
- (iv) अहं क्रीडन्ति । क्रीडामि
- (v) वयं वदसि । वदामः
- (vi) आवां खादन्ति । खादावः

पाठः ७ - सर्वनाम पद - पुल्लिङ्ग
(प्रथम पुरुष)

I. अध्यास कार्यम् ।

1. सः कः ? सः गजः ।
2. एषः कः ? एषः उल्लूकः ।
3. एतौ कौ ? एतौ वानरौ ।
4. एते के ? एते शशकाः ।
5. तौ कौ ? तौ मृगौ ।
6. ते के ? ते शुकाः ।

II चित्रं दृष्ट्वा प्रश्ननिर्माणं कुरुत ।

1. छात्रः लिखति । कः लिखति ?
2. अजाः चरन्ति । के चरन्ति ?
3. अश्वौ धावतः । कौ धावतः ?
4. सिंहः गर्जति । कः गर्जति ?
5. दीपौ ज्वलतः । कौ ज्वलतः ?
6. कपोताः उड्डयन्ते । के उड्डयन्ते ?

॥ उचित - शब्देन मेलनं कुरुत ।

सिंहः - गर्जति

बालकः - पठति

दीपः - ज्वलति

अश्वः - धावति

अजा - चरति

वानरः - क्रूदन्ति

अकृमः पाठः (६)

सर्वनाम पद - स्त्रीलिङ्ग (प्रथम पुरुष)

१. चित्रं दृष्ट्वा नामानि लिखत ।

१. सा का ? सा महिला

२. ते के ? ते ~~महिला~~ बालिके

३. ताः काः ? ताः लताः

४. एषा का ? एषा द्विचक्रिका

५. एते के ? एते कोकिले

६. एताः काः ? एताः मक्षिकाः

॥ चित्रं दृष्ट्वा प्रश्न - निमिषाणि कुरुत ।

१. बालिका दृश्यति । का दृश्यति ?

२. कलिका विकसति । का विकसति ?

३. अजे चरतः । के चरतः ?

४. चटके उड्डयतः । के उड्डयतः ?

५. महिलाः अमन्ति । काः अमन्ति ?

६. शाखाः पतन्ति । काः पतन्ति ?

⑥

iii) रेखाङ्कित पदानि शुद्धानि कुरुत ।

(i) बालिका हसन्ति । हसति

(ii) अजा चरन्ति । चरति

(iii) महिलाः अमन्ति । अमन्ति

(iv) चटके उड्डयन्ति । उड्डयतः

(v) शाखाः पतन्ति । पतन्ति

(vi) महिला अमन्ति । अमतः

(vii) कलिका विकसन्ति । विकसति